

Aanwezig: uit Haarlem de heer Aynan (PvdA), mevrouw Dekker (D66), mevrouw Sterenberg (VVD), en mevrouw Ramsodit en drie raadsleden uit omringende gemeenten.

Griffier: mevrouw Taets van Amerongen

Verslag: mevrouw Van de Belt

Mevrouw Dekker licht toe binnen de gemeenschappelijke regeling schoolverzuim en voortijdige schoolverlaters in de regio Zuid- en Midden-Kennemerland deze informatie-/raadsmarkt te houden omdat er een nieuw beleidskader moet worden opgesteld, een agenda voor de toekomst ter preventie van schoolverzuim en voortijdige schooluitval 2015-2018. De raad wil graag zo veel mogelijk betrokken worden bij de besluitvorming en daaraan heeft wethouder Snoek gehoor gegeven. De input vandaag wordt daadwerkelijk meegenomen in de besluitvorming.

Hanneke van der Meer is beleidsadviseur en coördinator voor de regio voor de bestrijding van vroegtijdig schoolverlaten, leerplicht en RMC. **Yvonne Kniese** is teammanager van het regionaal bureau Leerplicht en ROC. Mevrouw Van der Meer heeft een presentatie gemaakt over de beleidsvorming bestrijding schooluitval en schoolverzuim en die komt via de griffie naar de raad. Er lagen al een uitgangsnoot van de wethouder en een aantal aandachtspunten. Op basis daarvan ligt er nu een conceptmeerjarenplan dat ze zal toelichten. Op 12 december vindt hierover besluitvorming plaats. Met alle input wordt heel serieus omgegaan.

Gemeenschappelijke regeling

Vanaf 1 januari 2014 is de gemeenschappelijke regeling in werking getreden voor de regio Zuid- en Midden-Kennemerland, waarin negen gemeenten deelnemen. De wethouder Onderwijs van Haarlem is de voorzitter van het GR-bestuur. De uitvoering neemt een regionaal bureau ter hand met ruim twintig medewerkers die op verschillende locaties werkzaam zijn. Onder de regeling vallen drie percelen: leerplicht, RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie) en administratie. Het huidige meerjarenplan loopt af en er spelen veel actuele ontwikkelingen en wijzigingen. Daarom dient er opnieuw een beleidsmatige visie bepaald te worden met een structurele aanpak. Van belang zijn de wijzigingen in de wetgeving zoals de invoering van de Wet passend onderwijs en wijzigingen rond de wetgeving voortijdig schoolverlaten, maar ook in de Jeugdwet, de Participatiewet en in het justitieel domein.

Voor de doelgroep van 5 tot 27 jaar zijn regionaal afspraken gemaakt. Daarbij gaat het om 56.500 leerplichtigen en ruim 20.000 jongeren van 18 tot 23 jaar. De visie luidt: elke jongere telt. Die jongere staat centraal, net als zijn eigen verantwoordelijkheid en de ouderbetrokkenheid. Er dient een passend scholingsaanbod te zijn voor elke jongere zodat die een diploma kan behalen en een betere kans maakt op de arbeidsmarkt.

Het beleid dient binnen de kaders van de wet- en regelgeving te passen. Daarbij gaat het om de Leerplichtwet, om jongeren die volledig leerplichtig zijn tot 18 jaar of een startkwalificatie behaald hebben – minimaal een havodiploma of mbo-2. Van toepassing is de wet- en regelgeving voor jongeren van 18 tot 23 jaar die herplaatst worden naar een opleiding of een leerwerktraject. Van toepassing is ook de regelgeving rond vsv: jongeren tussen 12 en 23 jaar die de opleiding zonder startkwalificatie verlaten en niet doorstromen naar een andere opleiding.

De gemeente werkt samen met ketenpartners in de regio waaronder de schoolbesturen (po, vo, mbo), zorg- en hulpverleningspartijen (bureau Jeugdzorg), partners op de arbeidsmarkt (Werkplein), partners in het justitiedomein (Raad voor de Kinderbescherming, bureau Halt, OM), jongerenwerkers in de verschillende gemeenten en sociale (wijk)teams. De aanpak is regionaal waar het kan en lokaal waar het moet. In elke gemeente zijn zaken nu eenmaal anders geregeld. Door de invoering van de Wet passend onderwijs zijn scholen per 1 augustus jl. verplicht ondersteuningsplannen te maken voor een aantal leerlingen. Verplicht is ook dat er een bestuurlijk overleg wordt gevoerd tussen gemeenten en schoolbesturen. In een dergelijk Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) komen thema's aan de orde als thuiszitters, vroegtijdig schoolverlaters, maar ook leerlingenvervoer en onderwijshuisvesting. Bij Passend onderwijs horen ook Plus-vo-voorzieningen (Rebound, time-outvoorzieningen), want jongeren moeten wel binnen het systeem worden gehouden en les blijven

krijgen met als doel dat ze teruggaan naar een opleiding. Leerplicht en RMC werken nauw samen met het schoolmaatschappelijk werk.

Een andere wijziging rond Passend onderwijs in het mbo heet Focus op vakmanschap. Daarbij gaat het om de verhoging van de kwaliteit van het mbo en om vermindering van het aantal opleidingen (er zijn nu te veel keuzes). Het mbo kent twee soorten opleidingen op verschillende niveaus: bol – beroepsopleidende leerweg, vier dagen naar school, één dag stage –, en bbl – beroepsbegeleidende leerweg, vier dagen stage/werk en één dag opleiding. Die zijn vertaald naar vier niveaus. Er wijzigt ook het een en ander in de urennorm; bindende studieadviezen zijn ingevoerd; er zijn doorlopende leerlijnen met het vmbo en de arbeidsmarktrelevantie van de opleiding is belangrijker geworden. De verhoogde taal- en rekeneisen worden door het kabinet nog bijgeschaafd. Naar de entreeopleiding kunnen alleen jongeren zonder diploma in het vo en die gaan dan naar niveau 1. Eenmaal in die entreeopleiding kunnen jongeren doorstromen naar een hoger niveau of naar de arbeidsmarkt. Die entreeopleiding is nog niet helemaal doorgevoerd in deze regio.

Voorts draagt de gemeente per 1 januari aanstaande de verantwoordelijkheid voor de Jeugdwet. In de hele regio zijn inmiddels CJG-coaches op scholen voor po, vo en (bijna) voor het mbo. Leerplicht heeft te maken met toegang tot de jeugdbescherming.

Dan is er per 1 januari aanstaande de Participatiewet, waarbij de onderdelen Wwb (Wet werk en bijstand) en Wajong een rol spelen. Dikwijls gaat het hierbij om voortijdige schoolverlaters.

Dan is er nog het justitiële domein. SAS (Strafrechtelijke Aanpak Schoolverzuim) is een landelijke handleiding. Schoolverzuim is ook strafbaar. Soms is een proces-verbaal tegen de jongere of tegen de ouders echt een laatste redmiddel. Verder is er het Veiligheidshuis, waarin alle ketenpartners zijn verenigd. Het gaat veelal om jongeren met multiproblematiek, zonder vmbo-diploma, jongeren die heel veel ongeoorloofd verzuimen, die uitvallen uit mbo-1, jongeren uit het pro/vso, jongeren in zorgtrajecten, Wajongers. Er komt op 12 december een brief van de minister waarbij de scholen voor vo/mbo en eventuele zorgpartners moeten bezien of er voor deze jongeren een aanvullend aanbod nodig is. Voor deze groep wordt in 2015 een plan van aanpak gemaakt. Er komt ook nog een brief van de minister over versoepeling van de taal- en rekeneisen.

Speerpunten

Speerpunt is dat jongeren weer terug naar school gaan; dat het aantal verzuimers en vsv'ers vermindert. Dat kan in een gezamenlijke (preventieve) aanpak met de verschillende ketenpartners. Van belang is steeds vroeger problemen te bespreken om uitval te voorkomen. Er blijft wel een repressieve aanpak waar die toch nodig is.

De ambities zijn gericht op de verzuimaanpak: verzuim verminderen met 20% in 2018. Peiljaar is 2014 en toen waren er 2600 verzuimmeldingen. Een verzuimende leerling verzuimt binnen vier aaneengesloten weken meer dan 16 uur ongeoorloofd. Bij de 18+'ers zit daar nog een beoordeling door de school bij. De verzuimaanpak werkt redelijk. Eerst moeten alle meldingen binnenkomen en vervolgens moet het aantal meldingen naar omlaag gebracht worden door de gezamenlijke aanpak. De aanpak is zeer preventief via een spreekuur op de scholen. Elke thuiszittende leerling komt tijdig in beeld en wordt binnen een jaar een traject aangeboden.

Een tweede speerpunt is de thuiszittersaanpak. Een thuiszitter is een leerplichtige leerling die wel ingeschreven staat op een school maar vier weken of langer geen onderwijs volgt. Volgens die wettelijke definitie kent deze regio ongeveer vijftig thuiszitters. Het thuiszittersprotocol is vrij recent. Vanaf 1 januari wordt dit protocol toegepast.

Er zijn ook nog absoluut verzuimers: leerplichtigen die nergens staan ingeschreven. Die zijn op één hand te tellen. En er zijn leerlingen die niet naar school gaan omdat ze ziekgemeld zijn. Die groep vergt zeker ook nog aandacht. Ziek kan een heel ruim begrip zijn of schoolgerelateerd zijn.

Er is nauwe samenwerking met het CJG (Centrum Jeugd en Gezin) en de sociale wijkteams. Inzet blijft de preventieve aanpak. Als een leerling niet wordt toegelaten tot niveau 1, kan hij nergens meer naartoe. Dan moet er toch een andere oplossing gevonden worden in de vorm van leerwerktrajecten. De school is als eerste verantwoordelijk, maar de gemeente zoekt mee naar een traject. Misschien is er een andere richting mogelijk. Of er wordt buiten de regio gezocht. Het is maatwerk. Het ligt soms aan

de privéomstandigheden. Het kan ook gewoon om een verkeerde schoolkeuze gaan. Er komt ook een veel nauwere samenwerking met het Leerplein en het Werkplein of Werkgevers Service Punt (WSP) voor jongeren van 18 tot 27 jaar op met name niveau 1.

Ambities

De ambities bij de vsv'ers is een vermindering van 30%. Peiljaar is 2011/2012. De definitieve cijfers van 2012/2013 laten 43% vermindering zien. Dat betekent een teruggang van 1041 vsv'ers naar 681 vsv'ers. Deels heeft dat te maken met een nieuwe meetsystematiek. De cijfers voor dit jaar zitten in de goede richting: 30% vermindering ten opzichte van het peiljaar. Waarschijnlijk zal een aantal nog afvallen omdat ze op het mbo nog een diploma kunnen halen. Voor de vsv'ers is nieuwe wetgeving op komst. De convenanten met schoolbesturen lopen eind 2015 af. De maatregelen werken wel goed. Er komen extra jobcoaches en er komt in het vo meer en vroegtijdige loopbaanoriëntatie om verkeerde keuzes in het mbo te voorkomen.

Stappenplan 2015-2016

Er komt een regionaal verzuimprotocol voor het vo; er moet een verzuimaanpak komen voor 18+ op het mbo; de thuiszittersaanpak moet structureel worden; de vsv-maatregelen moeten worden geanalyseerd en uitgewerkt; de overgang van vo naar mbo wordt gemonitord; taal- en rekeneisen worden gemonitord; arbeidsrelevantie voor opleidingen worden gemonitord; er volgt invoering van de entreeopleiding; afstemming van schoolmaatschappelijk werkers en CJG-coaches en een plan voor kwetsbare jongeren.

De visie Elke jongere een passend scholingsaanbod hoeft niet gewijzigd te worden, maar aansluiting op actuele ontwikkelingen is cruciaal. Een geïntensiveerde en preventieve aanpak met alle ketenpartners is nodig. Uiteraard dient er een evaluatie te komen.

Kansen en bedreigingen

Er zijn kansen en bedreigingen om de doelstellingen te behalen. Er is de afgelopen jaren heel hard aan gewerkt en de regio staat nu in de middenmoot van Nederland. De kansen liggen in een nog intensievere samenwerking met de ketenpartners op alle terreinen. Preventief liggen er zeker nog kansen.

De bedreigingen zitten voor een deel in de wet- en regelgeving, in de taal- en rekeneisen, de entreeopleiding en het bindend studieadvies, in de bekostigingssystematiek van de mbo's, flexibele instroomdata bij de ROC's en de urennormen. Daarbij is de verdeling van de middelen voor vsv'ers nog erg onduidelijk.

Startpunt is vaak het gesprek op school. Bij 8 of 9 uur verzuim kunnen leerlingen worden aangemeld voor het preventief spreekuur, maar dan moet de school zelf al actie hebben ondernomen. Het RMC is er vooral om een leerling te motiveren, maar de leerplichtambtenaar heeft ook een sanctiekader. Er zijn mentorenprojecten voor leerlingen vanaf groep 6, 7 die ook ouders ondersteunen. Die mentor helpt bij alles wat er speelt rond school. Dat wordt ook gefinancierd vanuit vsv-gelden. In de wijken zijn partijen die zich meer richten op het hele gezin. Leerplicht en RMC kennen geen doelgroepenbeleid. De sociale wijkteams kunnen daar veelal een rol spelen.

Vragen

De vraag ligt voor hoe je jongeren motiveert. De heer Aynan heeft zich hierin verdiept en vorig jaar een conceptvoorstel ingediend. Mevrouw Ramsodit zou graag terugzien hoe wordt omgegaan met de motivatie van de leerlingen. Het initiatiefvoorstel gaf aan dat het juist goed was om te focussen op preventie, op de wijk en op het vmbo. Hoe kan dat met taal? In bepaalde wijken komt schoolverzuim meer voor en moet daarop dan een extra investering komen? Is er toch niet een focus nodig op het vmbo en mbo, omdat daar de hoogste verzuimcijfers vandaan komen?

Mevrouw Ramsodit heeft begrepen dat er veel te weinig plekken zijn voor de leerwerktrajecten en de bbl. Er zijn enige tijd coachingsuren geweest om daadwerkelijk te matchen. Worden die nu uitgebreid?

Op de scholen zelf zitten coördinatoren, maar toch lukt het soms niet leerlingen te plaatsen. Daarom worden in vsv-verband jobcoaches ingezet. Die maatregel wordt zelfs uitgebreid.

Heel belangrijk is de uiteindelijke focus op de startkwalificatie. Het gaat daarbij met name om 18+- jongeren. Hoe verleid je die jongeren wat op te pakken? In Amsterdam wordt samengewerkt met Bureau Leerplicht+. Als een jongere echt wil, kan hij morgen beginnen en zo kan hij verkort, binnen acht of negen maanden, een startkwalificatie behalen. Als het gaat om handhaving wordt er geëxperimenteerd met de kinderbijslagregel en de last onder dwangsom. Mevrouw Ramsodit hoort graag hoe men hier daartegenover staat. Binnen het Veiligheidshuis is de positie van de leerplichtambtenaar heel belangrijk als het gaat om multiproblematiek en jeugdcriminaliteit. Mevrouw Ramsodit vraagt hoe men hier staat tegenover de sanctie om jongeren verplicht bij het onderwijs onder te brengen.

Mevrouw Dekker wil graag zien waar de problemen bij bepaalde groepen liggen en dat die in de preventieve fase worden opgepakt. Bij de motivering gaat het erom hoe je de jongere en zijn ouders probleemeigenaar maakt. Iemand moet zich immers zelf bewust worden van zijn gedrag of falen. Ze is benieuwd hoe dat meegenomen wordt. Ze vraagt of er misschien een koppeling gemaakt kan worden met het Sociaal Akkoord om het tekort aan leerwerkplekken op te lossen.

In de IJmond zijn alle contracten met jobcoaches opgezegd en dan wordt het toch helemaal lastig om voldoende leerwerktrajectplekken te vinden. Worden op deze wijze de opgebouwde contacten in de regio niet overboord gegooid?

Reactie

Het conceptinitiatiefvoorstel is altijd een concept gebleven, maar het zit nog altijd in het dossier. De focus op initiatiefvoorstellen en pre-preventieve aanpak is erg herkenbaar. Daarop moet je inderdaad vroeg insteken. Wellicht zijn er andere partijen nodig om dit op te lossen. De focus ligt op de wijk en de GR kijkt hoe ze daar extra inzet op kan plegen. Ook wordt breder gekeken waar die uitval is. De wijkaanpak staat absoluut hoog in het vaandel. Bij de top 25 criminele jongeren zijn Bureau Leerplicht en RMC sterk betrokken. Die jongeren worden gemeld, dus ze zijn zeker bekend, maar niet vanuit een doelgroepenaanpak. Ze komen bij het RMC omdat in die groep meer verzuimd wordt. De broertjes en zusjes zijn ook in beeld. Daarvoor is een extra mentorenproject.

De weekendacademie geeft veel voorlichting aan ouders, maar dat past niet in deze aanpak. Dat hoort wel tot het jeugdbeleid, want het zijn allemaal remedies om de jongeren binnenboord te houden. Er is een aparte werkgroep die de afstemming met de hele regio bewaakt.

Als het gaat om stageplekken en bbo-plekken, zitten de jobcoaches aan de voorkant. Dat gaat eigenlijk heel goed. Bij IJmond Werkt! zijn er jongerenadviseurs aangesteld in het kader van de jeugdwerkloosheid en dat project houdt nu op: het budget valt weg. Er wordt wel een gezamenlijke inzet gepleegd. De organisaties zelf voeren geen doelgroepenbeleid. De jongerenadviseurs waren boven op wat er al was. Het zou uitgevoerd moeten worden met de formatie die er nu is en dan gaat het om samenwerking met het RMC. De maatregelen die goed hebben gewerkt, moeten wel geborgd worden en daarvoor komt nog een advies.

Doelgroepenbeleid is niet aan de orde, maar in het kader van specifieke problematiek gebeurt er het nodige. Er is bijvoorbeeld een extra taal- en rekenaanbod voor bepaalde jongeren zonder startkwalificatie.

Om jongeren te motiveren toch een startkwalificatie of een beroepskwalificatie te verwerven, wordt er geïnvesteerd in training van medewerkers om die jongeren te overtuigen van de noodzaak van scholing. Aan de andere kant worden vouchers aan werkgevers ingezet om hen over een drempel te krijgen. Aan de eisen van erkenning als leerwerkbedrijf gaat het ministerie ook iets doen.

Handhaving, de SVB-maatregel, wordt zelden toegepast, maar die is er wel. Last onder dwangsom blijkt een heel traject om te regelen, maar het RMC is daarmee wel bezig. Bij een proces-verbaal gaan er vaak maanden overheen voordat er iets gebeurt. Met de jurist van de landelijke vakvereniging is het RMC in gesprek. Er zijn al pilots geweest. Er is een convenant met bestuurlijke afspraken over termijnen en doorlooptijden. Het OM heeft toegezegd daarachterheen te jagen. Daar waren de doorlooptijden ook te lang. Het begint echter bij de scholen. Net voor de schoolvakantie komen er heel veel meldingen en dan wordt het al gauw september. En januari op z'n vroegst komt het dan voor. Zo'n proces-verbaal tegen een jongere wordt vaak opgemaakt om de hulpverlening op gang te brengen.

Mevrouw Ramsodit krijgt graag de acties voor de startkwalificaties en de plannen van de wethouder teruggekoppeld, die leerplicht+-variant. Leerplicht+ is een goed idee, maar er is wel geld mee

gemoeid. Haarlem heeft daarvoor geen extra middelen. De eis voor die startkwalificatie blijft overeind, ook voor jongeren die niet meer leerplichtig zijn.

Er zijn geen vragen meer.